

Økologisk jordbrug beskytter biodiversiteten

Af Tommy Dalgaard
Institut for JordbrugsProduktion og Miljø,
Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, Aarhus Universitet.

Økologisk jordbrug beskytter naturen med sin pesticidfri dyrkning og mindre brug af gødning, men en række andre faktorer er lige så vigtige.

Pas på små-biotoperne

Beskyttelsen af de mange små biotoper, såsom gravhøje, vandhuller og læhegn, der ligger spredt ud over det danske landbrugsland, er et utroligt vigtigt element for understøttelsen af en rig biodiversitet. Økologisk jordbrug spiller i den forbindelse en særlig rolle, idet småbiotoperne på de økologiske bedrifter ikke påvirkes af sprøjtemidler. Endvidere er næringsstofbelastningen – hvor især ammoniakpåvirkningen er vigtig - mindre på de økologiske bedrifter, som typisk har et lavere gødningsforbrug end sammenlignelige konventionelle landbrug.

Dyrk ikke helt ud til kanten

For at beskytte biodiversiteten er det vigtigt at holde afstand til små-biotoperne, både når der gødskes eller sprøjtes, men også når der jordbehandles, såes eller høstes. Undersøgelser viser nemlig, at selv relativt små forskelle i størrelsen af de upåvirkede landskabselementer kan være afgørende for, om biotopen kan fungere som levested for flere forskellige arter af pattedyr (fx markmus), insekter og urter. Det er derfor bedst for biodiversiteten, hvis landbrugeren, fx ved at undgå at pløje for langt ud til kanten af en mark, kan sikre sammenhængen mellem to ellers adskilte biotoper såsom to gravhøje, to vandhuller eller to ellers adskilte læhegn.

Økologiske jordbrug som REFUGIA for biodiversitet

Økologisk jordbrug kan medvirke til at opretholde såkaldte refugia for biodiversitet – dvs. områder i landbrugslandet, hvor ellers truede arter kan leve og formere sig. Denne funktion undersøger vi i forskningsprojektet REFUGIA, hvor vi for en række danske landskaber belyser forskellige former for økologisk jordbrugs rolle som naturbeskytter. Der er nemlig, som beskrevet nedenfor, stor forskel på de forskellige driftsformer og de forskellige afgrøders mulighed for at bidrage som refugium for forskellige arter.

Kontinuitet er vigtig

Forskningen viser, at tidsmæssig kontinuitet er utrolig vigtig for naturbeskyttelsen. F.eks. viser foreløbige undersøgelser fra Danmarks Miljøundersøgelser, at antallet af blomstrende arter ikke alene er højere i læhegn på økologiske brug i forhold til på konventionelle brug, men antallet af

arter stiger også med det antal år, læhegnet har været økologisk. Dvs. for bevarelsen af biodiversiteten er det utroligt vigtigt, at fortsætte den økologiske drift på de omlagte arealer. Derfor er det ikke lige meget, hvis Grøn Vækst målsætningen om en fordobling af det økologiske areal frem mod 2020 opnås ved at nye arealer omlægges på bekostning af tidligere økologiske arealer, der dermed går tilbage til konventionel drift; og vi vil anbefale, at der gennemføres politiske incitamenter til at opretholde allerede omlagte økologiske arealer i økologisk drift.

Anbefalinger til fremtidens økologiske jordbrugsproduktion

I løbet af det kommende år afrapporteres resultaterne fra REFUGIA-projektet, og fra BIOCONCENS projektet, der bl.a. kigger på muligheden for at kombinere pleje af ekstensive landbrugsarealer med høst af biomasse til bioenergi. Nogle af hovedpointerne er, at fremtidens landbrugsdrift i højere grad bør tænkes ind i landskabet. De ekstensive arealer på grænsen mellem det dyrkede og udyrkede land bør i højere grad inddrages til nytte for både landbrugsproduktionen og naturen, og værdien af landbrugslandets småbiotoper kan øges ved strategisk placering af bræmmer, læhegn osv. Der er store perspektiver i at udmønte og bygge videre på viden og værktøjer hertil.